

DECIZIE

10 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Dumitru Mardari

Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Vainștein Anatolie, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vainștein Anatolie, persoană interesată Serviciul Fiscal de Stat cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și a locului ei de deschidere,

împotriva deciziei din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de apel depusă de Vainștein Anatolie și s-a menținut hotărârea din 17 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă:

La 08 mai 2018, Vainștein Anatolie, cu participarea persoanelor interesate Serviciul Fiscal de Stat a depus în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani o cerere de constatare a faptului acceptării succesiunii și a locului ei de deschidere.

În motivarea cererii petiționarul a invocat că, bunica sa, Vainștein Nehama-Haim Gherșovna (Gherș), născută la XXXXX și decedată la XXXXX, cu numele de familie până la căsătorie Oreli, avea un frate, Oreli Baruh –Haim Gherșovici, născut la XXXXX, care, în anul 1940 la 22 iulie a fost arestat, supus presiunilor politice și condamnat la închisoare.

Oreli Baruh –Haim Gherșovici, și-a ispășit pedeapsa în regiunea Permi din Rusia în anul 1942, ulterior, fiind reabilitat.

Totodată, a menționat că Oreli Baruh –Haim Gherșovici a fost căsătorit cu Oreli Riva Ezeșovna, născută în anul XXXXX și decedată la XXXXX. După condamnarea soțului, Oreli Riva a găsit adăpost în familia cumnatei sale –bunicii petiționarului. Ele împreună au domiciliat după al II război mondial în or. XXXXX, str. XXXXX, unde bunica sa a și decedat (XXXXX), iar ulterior tot acolo a decedat și Oreli Riva (XXXXX). Ambele sunt înmormântate la cimitirul evreiesc din mun. Chișinău.

Concomitent a precizat că, careva rude după decesul Rivei Oreli nu au rămas.

Reclamantul a declarat că i-a fost cunoscut faptul că, înaintea decesului Rivei Oreli care domicilia împreună cu mătușa petiționarului Vainștein Sosea, născută la XXXXX și decedată la XXXXX, și care o îngrijea, ar fi testat toată averea sa ultimei nepoate necăsătorite.

Concomitent a precizat că acest fapt poate fi confirmat și de către unchiul său Șerman Șoma Marc, soțul unei alte mătuși, Șerman (Vainștein) Menea, născută la XXXXX și decedată la XXXXX.

La fel, a accentuat că verificând actele după deces, nu a fost găsit nici un testament autentificat notarial după decesul Rivei Oreli.

Totodată, a punctat că cu puțin timp în urmă a găsit totuși un testament olograf, datat cu 10 august 1961, prin care Riva Oreli a testat toată averea sa la momentul decesului lui Vainștein Sosea, care este mătușa sa. Vainștein Sosea este/era unicul moștenitor legal după decesul Rivei Oreli, având calitatea de moștenitor testamentar.

Astfel, a indicat reclamantul că în calitate de unic moștenitor testamentar după decesul mătușii sale Vainștein Sosea, are calitatea de moștenitor și asupra averii rămase după decesul Rivei Oreli. Acest fapt este confirmat și prin certificatul de calitate de moștenitor nr. 8178 din 01 decembrie 2017. Faptul acceptării succesiunii de către mătușa sa Vainștein Sosea după decesul Rivei Oreli poate fi confirmat de martori.

Petiționarul a mai invocat că, anume faptul că depistării peste o perioadă mare de timp testamentul lăsat de Oreli Riva, a cauzat imposibilitatea respectării procedurii și termenelor în vederea acceptării acesteia. Totodată a susținut că este certă și calitatea de moștenitor a mătușii sale Vainștein Sosea după decesul Rivei Oreli.

A mai indicat reclamantul că, acest fapt nu poate fi stabilit la moment decât printr-o hotărâre judecătorească, din cauza trecerii unei perioade foarte mari de timp de la decesul Rivei Oreli și al succesorului ei Sosea Vainștein.

A insistat reclamantul că scopul stabilirii acestui fapt este acela că după reabilitarea și restabilirea în drepturi a lui Oreli Baruh-Haim Gherșovici, acesta a fost restabilit și în drepturi patrimoniale, succesorii fiind Oreli Riva, ulterior Vainștein Sosea, iar la moment Vainștein Anatolie.

Or, Oreli Riva este o victimă a represiunilor politice săvârșite de regimul totalitar comunist, iar scopul petiționarului este ca numele Rivei Oreli să se regăsească în cartoteca constituită prin hotărârea de la Knesset din 1953 despre cele 6 milioane de evrei, victime ale Holocaustului și ale atrocităților sovietice. La moment însă nu are posibilitatea de a formula o astfel de cerere față de autoritățile statului Israel, deoarece nu are actele necesare.

A relatat petiționarul că la data de 13 decembrie 2017 s-a adresat la Biroul Notarului Constantinescu Elena pentru deschiderea dosarului succesoral după decesul Rivei Oreli. Prin decizia nr. 24 din 28 februarie 2018 notarul i-a refuzat în deschiderea dosarului succesoral după decesul Rivei Oreli, totodată i-a fost explicată necesitatea constatării faptului acceptării succesiunii de către instanța de judecată.

A solicitat Vainștein Anatolie constatarea faptului că Vainștein Sosea a acceptat succesiunea după decesul Rivei Oreli, iar locul ei de deschidere este mun. Chișinău.

Prin hotărârea din 17 iulie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Vainștein Anatolie, persoană interesată Serviciul Fiscal de Stat cu privire la constatarea faptului acceptării de către Vainștein Sosea a succesiunii rămase și a locului ei de deschidere.

Prin decizia din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel depusă de Vainștein Anatolie și s-a menținut hotărârea din 17 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

La 21 ianuarie 2019, Vainștein Anatolie, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei, a declarat recurs împotriva deciziei din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri cu dispunerea scoaterii de pe rol a cererii.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Recurentul a declarat că în instanța de apel a fost invocat faptul că în cazul în care instanța de fond a constatat existența unui litigiu de drept referitor la valabilitatea testamentului întocmit la 10 august 1961, atunci instanța de judecată urma să dispună scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată. De altfel, instanța de apel nu s-a expus asupra acestei circumstanțe, deși urma să se pronunțe asupra tuturor motivelor apelului.

Astfel, reieșind și din poziția părții interesate Serviciul Fiscal de Stat expuse în referința depusă în instanța de apel, se constată cu certitudine că ultimii nu recunosc valabilitatea testamentului din 10 august 1961 și calitatea de moștenitor a petiționarului Vainștein Anatolie, totodată ultimii nu recunosc nici existența averii succesoriale respectiv, instanța de judecată fără a se expune pe fondul cauzei urma să scoată cererea de pe rol.

Totodată, a indicat că în instanța de apel a pretins în temeiul art. 267 lit. 1) Codul de procedură civilă, scoaterea cererii de pe rol, însă instanța de apel nu s-a expus asupra acestor circumstanțe.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 23 octombrie 2018. De asemenea, din materialele dosarului rezultă că la 20 noiembrie 2018 decizia integrală a instanței de apel a fost expediată participanților la proces (f.d. 112).

Astfel, Colegiul consideră că recursul declarat de către Vainștein Anatolie, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei, la data de 21 ianuarie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 27 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Vainștein Anatolie, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei și va casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, dispunând scoaterea cererii de pe rol din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, dispunând încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art. 265 și 267.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) și (3) lit. f) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

În conformitate cu art. 267 lit. l) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care la examinarea cauzei în procedură specială se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Din materialele dosarului rezultă că, Vainștein Anatolie s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere privind constatarea faptului acceptării succesiunii și a locului ei de deschidere, indicând ca persoană interesată Serviciul Fiscal de Stat Direcția Generală Administrare Fiscală municipiul Chișinău.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Vainștein Anatolie.

Devenindu-i cunoscută hotărârea primei instanțe și nefiind de acord cu soluția adoptată, Vainștein Anatolie, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei a contestat-o cu apel.

Judecând apelul declarat de Vainștein Anatolie, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei, Curtea de apel Chișinău a concluzionat netemeinicia acestuia, menținând hotărârea primei instanțe.

Colegiul constată că, soluția instanței de apel este greșită, iar o astfel de hotărâre nu poate fi menținută.

În conformitate cu art. 281 alin. (2) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța judecă cauzele în care i se cere să constate acceptarea unei succesiuni și locul ei de deschidere.

Conform art. 282 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau patrimoniale ale petiționarului; petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită; constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

În conformitate cu prevederile art. 280 alin. (3) Cod de procedură civilă, dacă, la depunerea cererii sau la examinarea cauzei în procedură specială, se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța restituie cererea sau

o scoate de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului și persoanelor interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură de acțiune civilă la instanța competentă.

În acest context instanța de recurs notează că, examinarea cererilor în procedura specială au ca condiție lipsa unui litigiu de drept.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, de fapt raporturile dintre părți au evoluat într-un litigiu de drept, or, petiționarul Vainștein Anatolie nu a probat existența patrimoniului succesoral rămas după decesul Rivei Oreli. Mai mult, nu a probat prin ce acțiuni anume Vainștein Sosea ar fi intrat în posesia de fapt a patrimoniului succesoral rămas după decesul Rivei Oreli.

În astfel de circumstanțe, Colegiul conchide că la caz au devenit aplicabile prevederile art. 280 alin. (3) Cod de procedură civilă, însă cu toate acestea instanțele au purces la examinarea pricinii în fond, ignorând existența unui litigiu de drept care urmează a fi examinat în procedura contencioasă.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că, cererea lui Vainștein Anatolie se atribuie unui litigiu de drept comun, iar în situația în care se constată un litigiu ce ține de competența instanțelor judecătorești de drept comun, instanța de judecată urmează să emită o încheiere de scoatere a cererii de pe rol.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, dispunând scoaterea cererii de pe rol.

În conformitate cu prevederile art. 267 lit. 1), art. 444, art. 445 alin. (1) lit. d), alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Vainștein Anatolie, reprezentat de avocatul Beruceașvili Andrei.

Se casează integral decizia din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 17 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vainștein Anatolie, persoană interesată Serviciul Fiscal de Stat cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și a locului ei de deschidere, și se emite o nouă hotărâre sub formă de încheiere, prin care:

Se dispune scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată depusă de Vainștein Anatolie, persoană interesată Serviciul Fiscal de Stat cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și a locului ei de deschidere.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Dumitru Mardari

Galina Stratulat